

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination February – 2026

Course	: BSW	Date	: 21-Feb-2026
Subject Code	: BSWR-302	Time	: 11:30am to 01:45pm
Subject Name	: ભારતીય સામાજિક માળખું અને સામાજિક સમસ્યાઓ	Duration	: 02.15 Hours
		Max. Marks	: 70

Section A

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપો (કોઈ પણ ત્રણ) (30)

1. સામાજિક માળખાનો અર્થ સમજાવી, ટાલ્કોટ પાર્સન્સના સામાજિક માળખા અંગેના વિચારો (AGIL મોડલ) વિગતવાર સમજાવો.
2. સામાજિક સમસ્યા એટલે શું? સામાજિક સમસ્યાના લક્ષણો અને તેના અભિગમોની ચર્ચા કરો.
3. ભારતીય સમાજમાં અસ્પૃશ્યતા એક સામાજિક સમસ્યા તરીકે સમજાવી, તેના નિવારણના ઉપાયો જણાવો.
4. ભારતીય સામાજિક માળખામાં જ્ઞાતિ વ્યવસ્થા, વર્ગ વ્યવસ્થા અને ધર્મનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
5. સામાજિક સમસ્યાઓના ઉકેલ માટે સરકારી યોજનાઓ અને સ્વૈચ્છિક સંગઠનોની ભૂમિકા વર્ણવો.

Section B

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપો (કોઈ પણ ચાર) (20)

1. ભારત એક 'બહુમુખી સમાજ' તરીકે - સમજાવો.
2. અસમાન જાતિ પ્રમાણ ના કારણો અને અસરો જણાવો.
3. બાળમજૂરી: કારણો અને તેને અટકાવવાના ઉપાયો.
4. મદ્યપાન એક સામાજિક રોગ તરીકે સમજાવો.
5. વૃદ્ધત્વની સમસ્યાઓ અને સંયુક્ત કુટુંબના વિઘટનની અસરો.
6. લેબલિંગ અભિગમ વિશે ટૂંકી નોંધ લખો.

Section C

Part – A (Multiple Choice Questions)

(10)

1. સામાજિક તંત્ર માટેનું AGIL મોડેલના અસ્થાયી કાર્યોમાં કોનો સમાવેશ થતો નથી
(A) સત્ત (B) રાજ્યવ્યવસ્થા
(C) સમાન ધ્યેય (D) સંપત્તિ
2. સમાજશાસ્ત્રના પિતા કોણ છે?
(A) પી.એચ. પ્રભુ (B) એમ.કાપડીયા
(C) ટાલ્કોટ પાર્સન્સ (D) ઓગસ્ટ કોન્ટે

3. “એલિમેન્ટરી ફોર્સ ઓફ રિલિજિયસ લાઇફ” આ પુસ્તક કોને લખ્યું છે?
- (A) ઓગસ્ટ કોમ્ટે (B) પાર્સન્સ
(C) દુર્હિમ (D) ધુરી
4. હોર્ટન અને હન્ટના મતે સામાજિક વર્ગ નક્કી કરતા કેટલા પરીબળો છે?
- (A) ચાર (B) આઠ
(C) બાર (D) પંદર
5. સામાજિક સમસ્યા વર્તનની એવી રીત છે કે સમાજના ધણા લોકો સમાજના સ્વીકારેલા એક કે વધુ ધોરણોના ભંગ તરીકે ગણે છે. આ વ્યાખ્યા કોને આપી છે?
- (A) નિસ્પેક્ત (B) વિવર
(C) મેરિલ (D) કુલર અને માયર્સ
6. “અસ્પૃશ્ય જ્ઞાતિઓ તે છે કે જે અનેક સામાજિક અને રાજકીય નિષેધો- પ્રતિબંધોનો શિકાર હોય” આ વિધાન કોનું છે?
- (A) ડૉ. શર્મા (B) ડી. એન. મજૂમદાર
(C) ડૉ. વિદ્યુત જોષી (D) જી.કે. દવે
7. PNDT એક્ટ શું છે?
- (A) ગર્ભ જાતિ પરિક્ષણ અધિનિયમ (B) સ્ત્રીભૂણ હત્યા અટકાવ અધિનિયમ
(C) દહેજ પ્રજા અટકાવ અધિનિયમ (D) ઘરેલૂ હિંસા અધિનિયમ
8. “મધ્યપાન” એ કેવી સમસ્યા છે?
- (A) સામાજિક (B) માનસિક
(C) મનોવૈજ્ઞાનિક (D) વૈજ્ઞાનિક
9. ભારત સરકાર દ્વારા વૃદ્ધ કલ્યાણ માટેની યોજના કઈ છે?
- (A) વય વંદના યોજના (B) વિધવા સહાય યોજના
(C) પ્રધાનમંત્રી જનધન યોજના (D) માનવ ગરિમા યોજના
10. “રિમાન્ડ હોમ” ને બીજા કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે?
- (A) સુરક્ષા ગૃહ (B) અવલોકન ગૃહ
(C) શિશુ ગૃહ (D) નંદધર

નીચે આપેલ વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો

1. સમાજ એ માનવીઓનું મૂર્ત સ્વરૂપ છે.
2. ભારતમાં જ્ઞાતિ વ્યવસ્થા એક ખુલ્લી સામાજિક વ્યવસ્થા છે.
3. મધ્યપાન એ માત્ર વ્યક્તિગત સમસ્યા નથી, પણ સામાજિક સમસ્યા છે.
4. બાળ સુધાર ગૃહો ગુનેગાર બાળકોના સુધારા માટે છે.
5. લૈંગિક અસમાનતા એટલે સ્ત્રી-પુરુષ વચ્ચેના દરજ્જાનો તફાવત.
6. ભારતીય સમાજમાં સંયુક્ત કુટુંબ પ્રથા વધી રહી છે.
7. PRA પદ્ધતિનો ઉપયોગ સામાજિક સંશોધનમાં થાય છે.
8. કૌટુંબિક હિંસામાં માત્ર શારીરિક ઈજાનો જ સમાવેશ થાય છે.
9. ભારત એક બહુધર્મી દેશ છે.
10. સરકારી યોજનાઓ ગરીબી નાબૂદીમાં મદદરૂપ થાય છે.
